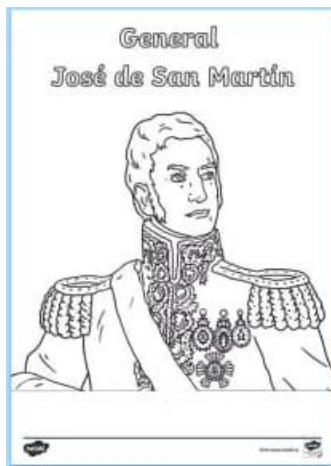

Historien bakom ett porträtt av Bror Kronstrand - om frihetshjälten general San Martín

Fotogravyr efter Bror Kronstrands stora porträtt i olja av den sydamerikanske generalen José Francisco de San Martín som målades i Buenos Aires år 1921. Foto Sörmlands museum.

En orden "Orden del Libertador General Martin" är den finaste utmärkelse som utdelas i Argentina. Den är namngiven efter general José de San Martín, som ofta kallas Argentinas landsfader och befriare. Denna orden kan bland annat ges till statsöverhuvuden och politiker. Tre svenskar har fått ta emot den; kung Carl XVI Gustav, drottning Silvia och prinsessan Lilian.

Den sydamerikanske frihetshjälten levde under åren 1778 - 1850 men är fortfarande välkänd och uppmärksam i Sydamerika och annorstädes. Det finns mycket som påminner också nutida människor om honom och hans insatser: mängder av historisk litteratur och filmer. Landskap, torg och gator, golfklubbar, hotell och mycket annat är uppkallat efter honom. Det finns många stora minnesmärken och statyer och hans porträtt finns på sedlar och frimärken. Vandrings- och mountainbike-leder i Anderna bär hans namn och hans dödsdag, den 17 augusti, högtidlighålls varje år.

En målarbok för barn om general San Martín som finns nedladdningsbar på internet.

José San Martín var son till en spansk officer i Argentina. Han fick sin militära utbildning i Madrid och var en tid anställd i den spanska armén och deltog i strider mot Portugal, i Afrika och mot Napoleon Bonaparte. År 1812 återvände han Sydamerika.

Tillsammans med Simón Bolívar anförde San Martín Argentinas, Chiles och Perus frihetskrig mot Spanien som avslutades år 1822. Han ledde sina styrkor på ett djärvt och skickligt sätt och han deltog också senare i ländernas politik för bekämpandet av den utländska dominansen i Sydamerika och i utformandet av konstitutionerna för de nya nationerna.

Efter sin hustru Marias bortgång år 1824 reste han till Frankrike med sin dotter Mercedes och levde återstoden av sitt liv i Boulogne-sur-Mer vid Engelska kanalen i norra Frankrike.

Detta hus i Boulogne-sur-Mer där nationalhjälten general José de San Martín, levde fram till sin död år 1850, är nu ett museum som ägs av den argentinska staten och visar enligt stadens turistinformation "en liten bit av Sydamerikas historia".

SS Almanzora Foto Wikidata

Bror Kronstrand hade vistats i Sverige under hela det första världskriget. Han var en reslysten konstnär och när Versaillesfördraget efter kriget hade slutits år 1920 och det äntligen var fred i världen reste han nästan omgående till Sydamerika via London och Southampton. Resan därifrån med Royal Mail Lines båt "Almanzora" till Buenos Aires tog tre veckor. Det stora, eleganta passagerarfartyget var nyrenoverat i Tudor-stil och på båten fanns bland mycket annat annat en vinterträdgård!

Bror Kronstrand verkar ha haft en enastående förmåga att ta sig fram och nätverka inom de "bättre kretsarna" när han anlände till de olika platser i världen där han målade sina porträtt. Men han förberedde sig också väl genom att ha med introduktionsbrev från inflytelserika personer i sin packning och han studerade spanska under båtresan till Argentina.

Väl framme i Buenos Aires installerade Bror Kronstrand sig på "Plaza Hotel", där han satte upp en representativ ateljé. Han stannade i Buenos Aires i ett och ett halvt år och han gjorde också resor till Paraguay, Uruguay och Brasilien innan han år 1923 återvände till Sverige.

Plaza Hotel vid Plaza San Martin i centrum av Buenos Aires, byggt år 1909, ansågs då vara det bästa hotellet i Sydamerika. Vykort från Bror Kronstrands samling i Mariestads bildarkiv.

I Buenos Aires - troligen i sin ateljé på Plaza Hotel - målade Bror Kronstrand porträttet av general San Martín.

I Sten Söderbergs bok om Bror Kronstrand beskrivs detta porträtt som "hans livs största beställning". Uppdraget kom från Jockey Club som var en viktig institution i Buenos Aires. Det var en grannlaga uppgift att måla ett stort helfigurporträtt - 2,5 meter högt! - av en sedan länge avliden nationalhjälte.

Bror Kronstrand tog sig an arbetet med stor omsorg och noggrannhet. Han reste upp i bergen i Anderna för att få en lämplig bakgrund, han letade ut modeller för anletsdragen, gjorde många förstudier och skisser och han lät låna in generalens uniform från ett historiskt museum.

Denna bild från internet av porträttet är det enda färgfoto av tavlan som Bror Kronstrand-sällskapet har kunnat finna.

Bror Kronstrand sparade många av de skisser han gjorde och de foton han tog under planeringen av porträttet. När han lämnade Sydamerika år 1923 hade han dessa förarbeten med och efter hans bortgång år 1950 ingick de i de delar av hans kvarlåtenskap som hans hustru donerade till Mariestads kommun. De ingår nu i Bror Kronstrands samling i Mariestads bildarkiv.

*Modell iklädd general San Martins uniform med slängkappa.
Foto Bror Kronstrands samling i Mariestads bildarkiv*

*Skiss i blyerts på brevpapper från Plaza Hotel
Foto Bror Kronstrands samling i Mariestads bildarkiv*

Arbetet med porträttet varade i fem månader. Det togs emot väl och fick mycket god kritik.

Det placerades i övre trapphallen i Jockey Club.

*Ett av många argentinska frimärken
föreställande general San Martín.
Detta kan vara en av de förlagor Bror
Kronstrand använde för sitt porträtt.*

Foto av Bror Kronstrand sittande vid det färdiga porträttet och några av hans skisser

Litteratur

José de San Martín, Argentine revolutionary

<https://www.britannica.com/biography/Jose-de-San-Martin>

Hämtat 2023-12-20

José de San Martín

https://en.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_de_San_Mart%C3%ADn

Hämtat 2023-12-21

Schoellkopf A (1924) Don José de San Martín 1778 – 1850. Boni and Liveright Publishers, New York.

(Boken har Bror Kronstrands porträtt som försättsblad!) Även publicerad av Heritage History

https://www.heritage-history.com/index.php?c=read&author=schoellkopf&book=martin&story=_front

Hämtat 2023-12-27

Söderberg S (1939) Bror Kronstrand, målare och resenär. C. E. Fritzes Bokförlags Aktiebolag Stockholm.

(finns även som E-bok på Storytel)

Eva Holmberg

Bror Kronstrand-sällskapet i Mariestad